

més a més, fallit, car incompleix el que el títol enuncia. I és que un plec

de peces soltes no conforma pas una unitat de nivell superior.

Jordi BAÑERES

Jordi BAÑERES i Miquel STRUBELL, *Argumentaire sur les langues moins répandues*, Brusselles, Centre d'Informació de Brusselles del Bureau Européen pour les Langues Moins Répandues, 1998, 59 pàg.

Aquest opuscle ha estat editat per l'organisme que traduïm habitualment com a Oficina Europea per les Llengües Minoritàries. El Bureau, que va néixer el 1983, és un organisme sense finalitat de lucre creat per ajudar les organitzacions que treballen en favor de les llengües dites minoritàries o regionals a Europa. La publicació ha estat subvencionada per la Comissió Europea i ha estat editada en francès i en anglès.

L'objectiu de l'obra és divulgar la importància de les llengües així definides —a les quals ens referirem tot seguit, per tal d'aclarir conceptes— i donar a conèixer una sèrie d'arguments (d'aquí ve el títol d'«argumentari») en favor seu, del seu coneixement i del seu ús en tots els àmbits. L'obra, a més, vol desfer tòpics i malentesos i lluitar contra els arguments contraris, ja siguin de menyspreu, d'ignorància o d'autoodi.

Els autors són Jordi Bañeres, responsable del Centre de Documentació en Sociolingüística i autor de nombrosos estudis sobre sociolingüística, i sobre minories lingüísti-

ques en particular, i Miquel Strubell, director llavors de l'Institut de Sociolingüística Catalana, antic coordinador de l'estudi *Euromosaic* i president del Centre Europeu per les Cultures Tradicionals i Regionals de Llangollen (País de Gal·les). El segon pertanyia en aquell moment, com el primer encara ara, a la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya.

A la pàgina 9 hi ha la definició de «*langues moins répandues, minoritaires, régionales*». Aquesta expressió, així en conjunt, l'hauríem de traduir al català com «llengües menys esteses, minoritàries o regionals», ja que l'equivalència de «*répandues*» és «esteses, escampades o propagades».

Els autors ens avisen, però, que amb aquest nom s'entenen conceptes diferents, si bé ells consideren el més clar el que ve del Consell d'Europa a través de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries. Aquesta definició inclou les llengües: «1. Parlades tradicionalment en un territori d'un estat

per ciutadans d'aquest estat que constitueixen un grup numèricament inferior a la resta de la població de l'estat; i 2. Diferents de la/les llengua/gües oficial/s d'aquest estat». La definició, se'ns adverteix, no inclou els dialectes de la llengua o llengües oficials de l'estat ni les llengües dels immigrants.

En el preàmbul ja trobem una frase que es fa servir com a constatació que ens causa un cert impacte: «Els europeus en llur conjunt saben poc de les llengües minoritàries, per bé que aquest tema és naturalment familiar als milions de ciutadans de la Unió que les parlen.»

L'obra s'estructura en diferents apartats: «Introducció general sobre la protecció de les minories», «Drets de l'home i democràcia», «Dret i legislació», «Administració i serveis públics», «Ocupació i negocis», «Educació», «Vida social i cultural» i «Construcció europea».

En el primer, a part de les definicions que hem esmentat, s'hi donen dades importants a tenir en compte en el territori de la Unió Europea (UE): que hi ha de 20 a 50 milions de parlants d'aquestes llengües; que prop de 50 milions de persones viuen en zones bilingües (el que representa més que la població total d'Espanya); que cada estat membre de la UE té almenys una llengua mi-

noritària i alguns en tenen fins a vuit. Portugal, amb una sola minoria —el mirandès— és en un extrem i Itàlia, França i Espanya, amb «la més gran diversitat», a l'altre.

Els autors recullen l'expressió de la Carta europea que «la diversitat lingüística d'Europa és un atot que cal protegir: cap altre continent no presenta una varietat tan feble, però Europa té la sort d'haver assolit un grau de desenvolupament que ens dóna la possibilitat de treure('n) partit». Podem retenir també pel seu valor una declaració de l'eurodiputada Eileen Lemass: «La diversitat lingüística i cultural no causa mai conflictes. És el refús d'alguns a adaptar-s'hi o d'acceptar-la que provoca problemes i dissensions».

Reproduïrem uns exemples de l'obra per veure com s'articula l'«argumentari», és a dir, el sistema objecció/argument o pregunta/resposta. Vegem-los:

El primer: — (Objecció) «Alguns diuen tanmateix que la qüestió de les minories nacionals i de llurs llengües és secundària».

— (Argument) «La CSCE¹ ha rebutjat aquesta posició reafirmant [...] la seva "profunda convicció que les relacions amicals entre els pobles, igual que la pau, la justícia, l'estabilitat i la democràcia, exigeixen que la identitat [...] lingüística

1. CSCE: Conferència sobre la Seguretat i Cooperació a Europa, que es va convertir posteriorment en l'Organització per a la Seguretat i Cooperació a Europa (OSCE).

[...] sigui protegida i que siguin creades les condicions de la promoció d'aquesta identitat".»

Un segon: — (Objecció) «Si algunes persones volen parlar la seva llengua minoritària, és el seu problema: l'Estat no hi té res a dir».

— (Argument) «No. "Totes les persones són iguals davant la llei i tenen dret sense discriminació a una protecció igual davant la llei. En aquesta qüestió, la llei ha de prohibir qualsevol discriminació i garantir a tothom una protecció igual i eficaç contra qualsevol discriminació, especialment de [...] llengua".»

Un altre: — (Objecció) «De vegades hom diu que la qüestió de les minories nacionals ha estat resolta per totes classe de règims polítics».

— (Argument) «La CSCE no comparteix aquest punt de vista: "Les qüestions relatives a les minories nacionals només poden trobar respostes adequades en un marc polític democràtic".»

El darrer: — (Objecció) «La promoció de la diversitat lingüística podria constituir un obstacle suplementari als esforços per a la construcció d'una Europa unida».

— (Argument) «Tothom vol contribuir a la construcció d'Europa, però ningú no vol córrer el risc de perdre la seva identitat. El respecte i el foment de la diversitat lingüística representen un aspecte

indispensable del procés de construcció europea...»

Incorporat a l'*argumentari* els autors expliquen quins són els principals acords internacionals en matèria de protecció de les minories lingüístiques, com la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries (Consell d'Europa, 1992, en vigor des de 1998), el Conveni-marc per la protecció de les minories nacionals (Consell d'Europa, 1995, en vigor també des de 1998) i la Declaració universal de drets lingüístics (Barcelona, 1996).

Un conjunt de 76 notes donen la referència dels textos de procedència, dels quals han estat extractats molts dels paràgrafs de l'obra. La majoria procedeixen, ultra els documents ja esmentats, de l'OSCE, de la UNESCO, de l'ONU i del Parlament Europeu.

L'edició es presenta en un format manejable, de butxaca, i és impresa a dos colors, un per a les preguntes i un altre per a les respostes. És completa amb uns dibuixos acolorits que fan més agradable la lectura.

En resum, una obra interessant pel contingut i, especialment, per la manera com és presentada, entenedora i amena, que recomanem tant a especialistes com a entitats i associacions que fan treball cultural o lingüístic en favor de les llengües minoritàries.

Josep PUIG I PLA